

VEGYESTARTALMU HETILAP. — A MEGYE KÖZLÖNYE.

Mejelen hetenkint egyszer, csütörtökön.
Szerkesztői iroda:
Pleitze Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Becskekereken.
Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . 6 frt | Félévre . . . 3 frt
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak kincstári illetékkel együtt 1 frt 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatalban. — Kéretik az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.

Hivatalos hirdetések:
A „Torontál”-ba iktatandó hivatalos hirdetések díjai előlegesen beküldendőek, még pedig 100 szög egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200 szög 2 frt, 200—300 szög 3 frt és így tovább. Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtábelvétel beküldendő.

Magán hirdetések:
A 3-hasabos garmoudsor első hirdetésénél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.
Kiadóhivatal:
Pleitze Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Becskekereken, havonta előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

Torontálmegyerestaurációja.

— a. E deákszót azért használom, mert az igen kedves visszaemlékezéseket kelt fel lelkünkben s habár csak szerény viszsfénye annak a ragyogó napnak, a mely a régi megyék egéről üdítőleg hinte sugarait. — mindég meg van az a varzsa, hogy alkotmányos jogaink bastyáinak hű öreit gyakrabban egy csoportban egyesíteti.

Ne hídjétek azt, mintha az újabb toilletet nyert megyék, a régieknek fényét nélkülöznék; ha az idők követelményei leszedték is a salangokat, ha az egykoron egeket verő láрма engedett is, de több észszel mint erővel ma is megörizhetik a megyék jól értelmezett alkotmányosságunk biztonságát.

Hogy a főispánok olykor kénytelenek több concessiót engedményezni befolyásuknak, mint a mennyit a régi jó táblabírák megemészthetnek, ezt nagyon természetesnek találjuk akkor, mikor az ország adminisztrációjáért a kormány — a megyék adminisztrációjáért a főispánok felelősek.

Tréfának fog látszani, pedig igaz, mikor azt állítjuk, hogy a jelen megye szervezés mellett egy lelkiismeretes alispánnak vagy főjegyzőnek, többet kell dolgoznia, mint a mennyit a régi megye egész tisztikara dolgozott.

Fogaton vagy vasuton el lehet érni utazásunk célpontját, csak hogy a baladás követelményei, az idővel való gazdálkodást is a főbb tényezők közé sorolták, és jaj volna annak az országnak, a mely a vasuton haladó országokat, gebéken akarná utólni.

Inkább ügyefogyottságból mint rozszakaraból eredőknek akarjuk elfogadni azokat a támadásokat, melyeket a ellenzék a regenerált megye szervezet miatt, a kormány ellen intézni meg nem szünik. A ki a régi restaurációkat a mostaniakkal össze hasonlítja, első tekintetre meggyőződhetik, hogy az előirt kvalifikationalis alapokon nyugvó megye bizottságok a sokszor tisztán személyi kiváltásokra fektetett nyers erő fölé, az értelmi erőt helyezték.

Folyó hó 16-án a „Veni sancte”-val kapcsolatos szent misét, a már nagyobb

részt egybesereglett virilisták, honoratörök és más választók hallgatták végig olyan komolysággal és buzgalommal, minőt a folyamatba teendő kiváló alkotmányos eljárás méltán igényel.

Másnap reggeli 9 órakor folva volt a megye nagyteremrangú és állásu választókkal, között olyanokkal is, a kik név közügyek terén szerzett érdemekben Torontál megye történetének lapjain méltán lesznek megörökítve.

A többek között ott szemlélhettük: Thurn Taxis Egon herceget, gr. Csekonits Endrét, gr. Karácsonyi Aladárt, br. Liptay Antalt, br. Duka Emilt, Karácsonyi Lászlót, Csekonits Pétert, Hertelendy Gyulát, Kiss Elemért, Daniel Pált a Dánielekkel, Csávossy Ignácot, Gyertyánffy Lászlót és Jánost, Rónay Jánost a Rónayakkal, stb. stb.

Mikor a főispán a teremben megjelent, hosszan tartó dörgő „éljenek!” fogadták. A szeretetnek és tiszteletnek ez őszinte nyilatkozata, a csendben lefolyt egész gyűléshangulatával igazolta, hogy az ő bölcs kormánya nemcsak a nemzetiségi viszályokat szüntette meg, hanem a közegyetértést és közszertetet is megszilárdította. A gyűlést a következő rövid, de a nap ünnepegyességének megfelelő beszéddel nyitotta meg.

„Tekintetes megyei közönség! Főispánságom 10. évében, 1874 óta ez a 66. közgyűlés, melyen elnökölni szerencsés vagyok és a mai nap hatodik évfordulója a legutóbbi általános tisztújításnak, melyben a tisztelt megyei közönség kövételére méltó egyetértését örömmel constátálhattam. Örömmel üdvözlöm a tekintetes megyei bizottság tagjait e mai napon is e helyen, melyre az alkotmányos jogok egyik legszebbikének a tisztválasztásnak gyakorlására ily szép számmal egybegyűlni méltóztattak; örömmel fokozza azon tudat, hogy a megye közönsége most sem sorakozott politikai avagy nemzetiségi pártok zászlói alá, hanem egymás iránti testvéries indulattal fogja latba vetni döntő szavát, az államok jólétének elengedhetlen postulatuma: a jó közigazgatás érdekében. — Adja Isten, hogy e részbeni hazafias törekvését teljes

siker koronázza. Ezen buzgó óhajtasomnak kifejezést adva, újból üdvözlöm a tekintetes megyei bizottságot, melyet törvényyszerűleg megalakítottak kijelentve, a tisztai közgyűlést megnyitottak nyilvánítom.”

A főispán után az alispán állott fel, s a maga és központi tisztikar nevében következő szép és rokonszenves beszédet tartotta:

„Méltóságos uram! Tek. törvényhatósági bizottság! Hat éve annak, hogy azon megyei tisztikar, melynek nevében a mandatumot ez alkalommal méltóságod és a tek. törvényhatósági bizottság kezébe le, illetve visszatartni szerencsém van, megválasztott. — E hat év és az ez alatt teljesített hivatalos működésünk fölött van jogosítva, sőt hivatal, bírálatot mondani a tek. megyei közönség, bírálatot, mely lehet és legyen is szigorú, de soha igazságtalan. Bátran és felemelt fővel várjuk ítéletüket, mert lelkiismeretünk tiszta s a hűen és lelkiismeretesen teljesített kötelesség önértéke tölti el kebleinket. — Emberfeletti tőlünk sem lehetett kívánni s azért ha tevékenységünkben itt-ott gáncsolnivaló talákozunk, tulajdonítsa azt a tek. törvényhatósági bizottság gyarló emberi természetünknek egyrészt, másrészt pedig azon túlelfoglaltságnak, mely közigazgatásunk minden lelkiismeretes közegének vállait bőven terheli, de legyen egyuttal meggyőződve arról is, hogy a helyes intentió és a jó akarat bennünk még ez esetben sem hiányzott soha.

„Nincs és nem is lehet szándékom Torontálmegye tisztikarának a lefolyt hat év alatti működéséről ez alkalommal részletes beszámolót tartani; nem lehetek hivatala továbbá bírálni azt sem, valjon e megye közigazgatása javult-e ez idő alatt és közelebb áll-e ma a korkövetelmények színvonalához? valamint az sem áll jogomban, hogy a multak működése felett mondjak ítéletet, melyekben egyes sötét felhők vonultak végig megyénk tiszta egén, de hála a Mindenhatóknak, s ebben engedje meg a tekintetes megyei bizottság nyilvánítanom, miszerint a megyei tisztikarnak is van némi érdeme abban, hogy azok megrázkodtató esélyek, komolyabb nyomok hátrahagyása nélkül

tüntek el megyénk láthatáráról, úgy hogy bátran és büszkén kinyilatkoztathatom méltóságod s a tekintetes bizottság előtt, hogy azon tisztikar működése, mely ma testület létezési megszűnik, kiálja a szigorubb kritikát is; maga e testület pedig becsülettel megállta helyét, s Torontálmegye közönségének soha sem lesz oka szégyenkezni a fölött, hogy e testület kezeibe tette le az igazgatás teendőinek végzését, s a megye lakosságának nyugalma, békéje, biztonsága és jóléte iránti gondozást. Eskükhöz hiven teljesítettük azt, mit felséges királyunk, a haza és megyénk, valamint országos törvényeink tőlünk jogosan követelhetek. Ebben azonban orszálrészre van méltóságodnak, mint megyénk közszertetben álló tapintatos kormányzójának és a tekintetes megyei bizottságnak, kik mindannyian vállvetve az által törekedtek szeretett megyénk jólétét előmozdítani, hogy bölcs tanácsaikkal és hathatós támogatásaikkal könnyítették működésünket, kedves kötelességet teljesíttek akkor, midőn ugy saját magam, mint tisztársaim nevében e támogatásért, mely nélkül működésünk gyarló s az eredmény meddő lett volna, méltóságodnak, mint alkotmányos kormányunk e megyébeni képviselőjének, és a tek. törvényhatósági bizottságnak, mélyen átértett halánkat tolmácsolom.

„És most, midőn Torontálmegye czimeres pecsétjét és a megyei pénztárak kulcsait méltóságod kezéhez letenni szerencsém van, teszem és tehetem azt azon büszke öntudattal, hogy ugy én, mint a vezetésem alatt állott tisztikar első kötelessége egyikének ismerte Torontálmegye eddigi szeplőtlen jó hírnevét fenn tartani, a hol szükség volt ezért dolgozni, hatni és munkálkodni, s ennek eredményeként midőn constátálom, hogy a megye czimerének tiszta fénye ma is ragyog, fogadja azt és a pénztár kulcsait lemondásunkkal együtt méltóságod kegyesen kezéimből. Végül most már, midőn a megye hivatalnokai megszűntünk lenni, még egy kéréssem van méltóságod és a tek. megyei bizottsághoz, mint ennek tagja, teszem ezt a magam és volt tisztársaim nevében: legyen a bírálat működésünk fölött bármilyen, essék ki a választás valameny-

TARCSZA.

Nem féltém én a magyart.

(Irtta Lauka Gusztáv, szavaltá önmaga a folyó évi december hó 18-án a casino helyiségében tartott jótékonycélu hangversenyen, mint a műsor bevezetési pontjául.)

A hatalom ellenében
Nyugalom és becsület,
Romlatlan szív, józan elme,
Tiszta nemes lelkület,
Kegyelem a győzelemben,
Aczél kar — ha vár vihart —
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Mint az ég, oly nyílt a keble,
Ellenével szembe áll —
Orozva nem lép elődbe
— Melyet ő küld a halál!
Felhőben dörgéssel jelzi
A hozandó vést s vihart;
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Büszke jó hír és nevére,
A szenny vérrrel mossa le,
A mit ígért azt megadja,
Midőn frigyre lépsz vele,
Keble nem rejt elnokságot,

Szinlelést, csabot, zavart;
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Úr ha szolgát kell fizetni,
Szolga, ha segélyt keressz,
Hogy ha bánni tudsz szívvel
Éltén életet vehetsz!
Szereti a csendességet,
Nem rettegi a vihart;
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Három van a mit bálványoz:
Hona, nyelve s szent joga!
Ezeket mig egy magyar lesz,
El nem veheted soha,
Szövetkezz bár a pokollal
S ugy vidd rá a vést s vihart;
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Hol az önkény s jogtalanság
Törvényt bánt és érdeket,
Nem kimél a védelemben
Sem vagyont sem életet;
Mit büzhödt lég tisztítóját
Ugy tekinti a vihart; —
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Hagyd meg őt szent tűzhelyénél
Mint volt nyolczszáz év alatt,

S nem lesz jobb, vigabb s szelidebb
Nemzedet az ég alatt,
Szeretni fog minden népet
Boldogot s boldogtalant,
Mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Mig hű lesz ő s jelleméhez
Egyenes uton halad — — —
Életéből s vagyonából
Állit alkotmányfalat,
Mig békében és a harcban
Együtt érez, összetart,
S mig erőt lel önmagában,
Nem féltém én a magyart!

Karácsonyi-éj.

Künn hideg van, benn meleg van,
Márta anyó szundikál;
Unokája, szép Juliska
Az utcára kandikál.

Hold, s a csillagok ragyognak,
A ki most néz, messze lát;
Még se látja szép Juliska
A szomszéd gazda fiát.

Meghuzzák már a harangot
Másodszor is, még se jó;
Az idő megy, az idő fogy,
A kis lány bánatja nő.

„Talán már el is feledett?
Talán már mást is szerel?”
Igy törődik szép Juliska
A szomszéd fia felett.

„Ha nagyanyám az éjféli
Szent misére elereszli,
Szemeiből olvasom ki
Ha megcsalt és mást szeret.”

Éjfélt lesz, és a harangok
Meggzólnak összesen;
Márta anyó is felébred,
És megszólal csendesen:

„Dicsértessék az úr Jézus,
Ki ma éjjel született!
Isten tudja, érek-e még
Több karácsony-ünnepet.

Elmegyek a szent misére
Dicséneket zengeni;
Te itthon maradj, leányom
Szegénységünk őrzeni.

Téged sem foglak feledni,
Kérni fogom istenem:
Szabadítson a gonosztól
S kísértetben ne vigyen!”

Lauka Gusztáv.

nyitunkra kedvezően vagy kedvezőtlenül, azt kérjük — s ehhez mint a megye fiaink jogunk van — hogy jóindulatukat és barátságukat tőlünk, kik magunkat arra érdemesíteni törekszünk, továbbá se vonják meg és fogadják köszönetünkkel párosult halánkat azon megbízatásért, melynek a leforgott 6 évben részesei lenni szerencsések voltunk. — Isten vezérelje testvéries egyetértésben szép és boldog jövő felé Torontálmegyét!

A harsogó „éljenek!” fogadott beszédet egyhangulag történt megválasztása után csakhamar a második harsogó „éljenek!” követték.

A főispán ezután e minden dicséret felülmúló szavakkal nyújtá át neki a megye pecsétjét és pénztárkulcsait:

„Nyugodtan nyujtom át a pecsétet és kulcsokat, mert biztos vagyok benne, hogy azokat tisztán és hiven fogja megőrizni.”

Ezután következett — e sorok után közölt — második beszéde, a mely a benső megindulástól már csendesebben előadva, való kinyomata a férfi egyéniségének s azon nemes érzelmeknek, melyek részére nehéz de magasztos pályáján a vezérszövevényekül szolgáltak.

„Méltóságos főispán ur! Tek. törvényhatósági bizottság! Nem a multakban kifejtett munkásság elismeréséül avagy egyéni érdemeimnek tulajdonítom a ream kitüntetően megítélt választási eredményt, hanem a zászlómra kiált jelszó győzelmének és azon meggyőződésben élek most már, hogy egy méltóságod által szeretett megyénkben képviselt alkotmányos kormány, mint a tekintetes törvényhatósági bizottság tökéletes helyesléssel találkozott az a multban, habár néha látszólag egyéni érdekeket sértett is eljárásom.

„Nehezen éljük be magunkat, méltóságos uram és tek. törvényhatósági bizottság, a mai kor követelte változások által beállott új közigazgatási rendszerbe; élénk emlékünkből vannak még a remiszcentiák azon boldognak nevezett közigazgatási korból, melyben a megyét az alispán uradalmairól kormányozta és nehezen feledjük azon édes idöket, midőn a megyei központban az iktató, kiadó és levéltárnokok kívül hónapokig senki sem volt jelen, zsörtölődve látjuk, hogy szolgabiráink akkori iktatóiba jegyzett 400—500 ügyszáma helyett ma kétszerannyi ezer foglaltatik s mosolyogva hasonlítjuk össze az alispánok mai évenkénti 32 ezer számát, az akkori két ezerrel. Ugyanakkor azonban ne feledjük el uraim a hivatást és feladatot, mellyel a közigazgatási tisztviselők ma bírnak és támogatassuk az intentiót, mely e nehéz viszonyok közt bár hatványozott munkásságot követel is, de feladatának megfelelni törekszik és kíván.

„Meggzűnt ma ur lenni a közigazgatási tisztviselő, egy új ara állott be a téren és ha Jókai a „nemzet napszámossai” című művet meg nem irandotta volna, eléggé bő anyagot szolgáltatna ma neki a közigazgatási tisztviselők élete, tevékenysége és működése.

„Ez ezen fáradságos életeért és egészséget emésztő terhes munkáért jutalma a bizonytalanság és rettegés egy önmaga aggkorára, mint családjának jövőjére való tekintettel, ezenkívül azonban igen gyakran a közigazgatási tisztviselői testület erkölcsi reputációjának, a világ általi ferde megítélése egyesek botlásaiért.

„Ennek így maradnia nem lehet és nem szabad! Azért ki kell irtanunk a mélyt, ha ilyen volna közigazgatásunk külsőben egészséges testéből, mert így rákfeként harapodik ijesztő módon tovább és nem sokára uralná az egészet.

„Első jelszavam tehát a közigazgatási tisztviselők jövőjének biztosítására szolgáló kezdeményezések hathatós folytatása, de egyúttal a corruptió, tettlenség, hanyagság kérielhetlen szigorral leendő üldözése és megtorlása.

„A mint a multban ezt tevény, egy tántoríthatlan leszek ezen elvem szigorú keresztülviteleben jövőre is, mert meg vagyok győződve, hogy csak így teljesíthetek hasznos szolgálatokat szeretett megyém és közvetve hazámnak is.

„Mint multkor megválasztásom alkalmával szerencsém volt méltóságodat és a tek. törvényhatósági bizottságot biztosítani, hogy az igazsághoz hű leszek és nem hagyom magam az egyéni érzelmek által tévutra vezetett, engedjek

meg, hogy ebbeli kötelező ígéretemet ez alkalommal ismételve megújítsam és hogy biztosíthassam mélt. és a tek. megyei közönséget, miszerint eljárásomban nem ismerem különbséget a nemzetiség, vallás felekezetek és fajok között, egyaránt kívánván nekik szolgálni és egyenlő mértékkel mérni jót és segítyt mind egynek, de a hol szükséges, a büntetést is egyúttal.

„Egyet azonban kötelességemnek tartok különösen hangsúlyozni, hogy mint felséges királyom hű alattvalója, szeretett hazám alkotmányának vigyázó öre, nem fogom tűrni, hogy bárki által és bárhol Torontálmegye területén a magyar állam-eszme ellen merénylet intéztessek, mert ilyennek qualificálom — a mit a mindenható megőrténni ne engedjen — még a legcsekélyebb hasonnemű intentiót is.

„Tudom, hogy a közigazgatási tisztviselőnek politikai pártokon felül kellene állania, azonban a tisztviselő egyúttal egyén is, kinek nézetem szerint nem csak lehet, sőt a viszonyok nálunk úgy hozzák magukkal miszerint kell hogy legyen politikai hitvallása, miért is nem habozom határozottan kijelenteni, hogy jelenlegi alkotmányos kormányunk országos politikájával egyet értek és a szabadelvű párt irányát helyeselve, kedves kötelességemnek ismerem, a jelenlegi kormányt hasznos és üdvös működésében csekély erőmtől kitelhetőleg támogatni.

„És most végül engedje meg méltóságos uram és a tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy őszinte, önzetlen és szívem mélyéből áthatott, s valóban mélyen átértelt halálnak adjak szavakban addigra kifejezést, mig tettekkel fogom beigazolni, hogy kitüntető bizalmukra érdemes voltam; működésem azonban csak akkor hozand sikert s csak azon esetben leszek azon szerencsés helyzetben, hogy eredményt mutathassak fel, ha méltóságod és a tek. megyei bizottság tagjai nehéz feladatomban támogatni kegyesek lesznek, ezt szeretett megyénk felvirágozása s a lakosság szellemi és anyagi jólétének lendítése érdekében bizton merem remélni, mely esetben működésüktől a mindenható sem tagadja meg áldását, s hogy ez úgy nem lesz, arról szó se legyen és nem is lehet soha!”

Megható volt a főispánt és alispánt látni egymás mellett. A bárminemű intézkedésekben segélyt nyújtó tapasztalásokban és ismeretekben gazdag, tapintatos és munkásságban páratlan férfit, az ifju erő, szilárd akarat, kellő készség, igazságos szigor és fedhelten jellem mellett.

Mi is, a kiket a megyéhez egyedül a zászló becsülete, és egyéni rokonszenvek kötnék, e két férfura nézve nyugodtan elmondhatjuk.

Hoc moderante salus!
Főjegyzőnk, megyénknek e kiválóan kedvelt egyéniségét, szinte egyhangulag helyezték vissza régi állásába. — Ő a harsány „éljenek!” után is csendesen maradt, de szeméi és arca elarulták a halát, melyet lelkében érezett. Tolla és munkásságának eredménye, csak emelni fogják a fényt, mely az új választásokból a megyére háromlott.

És most következökből adjuk a többi választások eredményét.

Poroszkay Béla főügyész, Fuchs Sebő arvaszéki elnök, Bakalovich Agoston központi, Belicska Béni zombolyai, Bóucz János n.-sz.-m. klósi, Lebanovics István módosi, Dellimanich Imre cseneji járási szolgabírák, Kamenszky Ignác főpénztárnok, Loga Traján főszámvévő, Plechl Szilárd főorvos, Kolarich Mihály arvaszéki pénztárnok, Kovács Péter arvaszéki ellenőr, Szepessy Mihály arvaszéki könyvvezető, Pataky Sándor, Grandjean Ede, Lászlófy Simon, Pálffy Imre és Milutinovics Sándor volt bánlakai szolgabíró arvaszéki ünökök, Hertelendy Imre párdányi, Dániel László bánlakai, Issekutz Antal török-kanizsai, Nikolics Bogdán perjamosi, Kamenszky György alibunári, Bakalovich József a nagy-kikindai, Tallian Emil a török-becsei és Radoszavlyevics Dragutin a pancsovai járásban; arvaszéki ünökök: Virányi József; aljegyzők: Orsó, Mátyás, Hadzsics Czézár, Andrassy Mihály, Grób Béla és Tarnay Ferenc; alügyészek: Kéler Ákos és dr. Mihalovics Ödön; számvévők: Mazur Sándor, Farkas János, Isztrát Simon, Gál József, Rácz Jakab és Reuter Oszkár; segédszolgabírák: Tulics György és Zecha Frigyes a központi, Gesztlessy

József a zombolyai, Hegedüs Miklós a párdányi, Tóth Antal a kanizsai, Halász István és Kozenkay Béla az antalfalvi, Rónay Emil a n.-sz.-m. klósi, Gyertyánffy Dénes a perjamosi, Gyertyánffy Béla a török-becsei, Vuchetich József a n.-kikindai, Chemetz János a cseneji, Popovics György az alibunári, Vizekety Gusztáv és Augusztn Miklós a pancsovai és Nikits Vlada a módosi járásban.

Arvaszéki elnök helyettesnek: Pataky Sándor, ügyész helyettesnek feyvélmi ügyekben: Bielek Vilmos.

A községi jegyzői nyugdíjintézet számvévőjévé megválasztott Keresztes Aladár.

Megválasztott továbbá a bánlakai szolgabírói hivatalnak átadására egy háromtagú küldöttség.

Főispán ur ő méltósága indítványára törvényhatóság a létesítendő megyei tisztviselői nyugdíjintézetet évenként tekintélyes összeggel segélyezni fogja, nemcsak azért, hogy a tisztviselőknek e nyári terheik könnyítsen, hanem a községi bizottság esetén és a méltányosság ügyei szerint egyes kiérdemesült tisztviselőit már a szabályszerű tíz év letelte előtt is nyugdíjazhassa. Az állandó választmány utasított, hogy ez irányban részletes javaslatot terjesszen a közgyűlés elé.

Végül a főispán törvényadta jogánál fogva következő tiszteletbeli tisztviselőket nevezte ki:

Főjegyzők: gr. Karácsonyi Aladár és Lauka Gusztáv urakat;

aljegyzők: gróf Karácsonyi Jenő, Delimanich Lajos és Lestyánszky János urakat;

főügyészek: Bielek Vilmos, Kéler Ákos, Dr. Stassik Ferencz, Dr. Kiss János, Schwarz Mihály, Babics József, Trifunác Mladen, Katona Antal urakat; alügyészek: Nikolics Szilárd urat; szolgabírák: Tallian Jenő, Kiss Elemér, Hegedüs Miklós, ifj. Daniel Pál és Rónay Emil urakat;

főorvosok: Löwengard Bernát, Wertheim Jakab, Kovácsky Ferencz, Petrovits János és Schwimmer Mór urakat; járási orvosok: Muraközy Dezső, Stojkovic Tamás és Stanszik Izidor urakat;

főszámvévő: Mazur Sándor urat és alszámvévő: Melczter Ede urat.

Végül id. Dániel Pál országgyűlési képviselő meleg szavakban adott a törvényhatósági bizottság köszönetének kifejezést főispán ur ő méltóságá iránt azon tapintatos és böles vezetésért, mellyel a lefolyt tisztújítási közgyűlést oly fáradhatlanul vezette, és melynek a tisztújításnak oly közmegelégedéssel találkozó eredménye első sorban köszönhető. A lelkes éljenzések, melyek e köszönő szavakat kísérték, legfényesebb bizonyítékai azon közszeretnek és ragaszkodásnak, mellyel e megye szeretett főispánjához ragaszkodik.

Keresztények-e az országgyűlési antisemiták?

III.
„Nem a vallásban van a baj, hanem a fajban”; ez kedvenc jelszava az ujabkori törpe nagyságoknak, midőn a tizenkilencedik század felvilágosodott szellemének szűrő tekintete elől hátra fele kontorodván, ürügyek után kapkodnak, hogy embertelen és esztelen üzemüket némileg indokolhassák. Vallásos meggyőződése miatt valakit üldözni, az kijött a divatból oly korban, mikor egy Strausz Frigyes merészelt fellépni egy oly művel, mely czim gyanánt homlokán viseli az eget ostromló kérdést: „Van-e még hitünk? Vagyunk-e még keresztények?” A vallásos közömbösség igen megbízhatlan egy szövetséges az egyes osztályok kölcsönös viszonyainak elmergesítésére és az országok különféle hajlama és foglalkozása lakosai közti békes állapot megzavarására, csupán a vallásuk különfélesége alapján, tehát a fajokról szóló rosszul értelmezett Darwin-féle elmélet, mely szerint a létért való küzdelemben csak a nyers erő és az eszközök választásában és alkalmazásában való kiméletlenség sőt allatiaság segít győzelemhez, kapott fel indító okul a zsidó üldözések rémes korszakának visszaidézésére, csak hogy a félremagyarázott hyenaelmélet rángó követői egyet kifejejtettek számításukból, hogy t. i. az állam és tár-

sadalom feladatait nem a medvehajtás és majomtánczoltatás nemes sportja képezi, mit az embervadászat és fajirtás tervszerű mestersége változatosság kedvéért felvált, és hogy az üldözöbe vitt emberi jognak épen az erkölcsi rügök és indokok alapján nyugvó „keresztény társadalomnak” kell első sorban védelmére kelnie. Mert midőn a zsidót származása miatt üldözik, fáját vetvén szemére, akkor halálos csapást mérnek a „keresztény társadalom”-ra, melynek alapítója, 12 apostola, első 7 egyházatyjá, kik valamennyien ezeknek tanítványai valának, e fajtól valók voltak. A ki tehát a „semitát” gúnyolja és üldözi, nem a vallás hanem a fajért, mint az antisemiták mélyértelmű vignettáin olvassuk, önmagát gyalázza, ha keresztény, és Istenkáromlást visz végbe, ha fajgyűlöletet terjeszt a „keresztény társadalom”-ra való hivaikozással.

S ez igazságot — habár későn felismerve — sietett is Bismark, antisemitizmusát, melyet csakis, mint maga mondá, a három „semita” politikus, Lasker, Bamberger és Sonnenfeld befolyásának ellensúlyozására teremtett, ciztronsavas léhben felolvasztani, és „Entrüstung”-gal nyilatkozni amuszka atrocitások felett, „melyek gyalázatára vannak a századnak”. Stöcker pedig, ki délelőtt a német császár családjának szónokol evangéliumi felebaráti szeretetről, délután pedig a berlini sörhősöknek rikító színekben ecseteli a zsidó faj veszélyes voltát államban és társadalomban, Virchow, Mommsen, Treischke, sőt még Heinze tanártól nem egyszer, és nem is az evangélium hirdetőjének valami nagyon hízeltő kifejezésekben hallotta, hogy a „keresztény társadalom” alapját nem a zsidók, hanem a Stöckerék és Henrick ingatják meg, s ha már a társadalmat javítani akarják, irányozzák törekvésüket oda, hogy a katolikusok — kik tudvalevőleg nem a zsidó fajtól valók — helyzete a Sedan utáni nagy Németországban valamivel tühetőbb, a „Cultur-Kampf” pedig a katolikus főpapság ellenében kevésbé kiméletlen legyen.

Franciaországban, a szabadság, egyenlőség és testvériség honában, titkos kárörömmel nézik, hogy keletkezhetett a tehetetlen „Prussien” birodalmában az embertelenség tana a „Schiller, Goethe, Wieland, Lessing és Dohm hazájában”; és mig a drezdai város ház termében szövegeket intéztek a veszélyeztetett „keresztény társadalom”-hoz, addig Renan Ernő a párizsi collégeben olvas a „keresztény egyházról”, melyben többek között a zsidó népről szöröl szóra ezeket mondja: „Példa nélkül áll a zsidó nép, ha arról van szó, hogy az igazság és házi erények eszményeinek az igazi kifejezés és varázs kölesönöztesek? Mi lett volna az emberiség történelméből, ha valamely véletlen a csekély számú zsidó törzs sorsát örök megállapodásra juttatta volna”. S Renan e fellegős ítéletét a zalai és somogyi paraszt vezérek által annyira meghurczolt semita fajról, felülmúlják még Fregier C., ki „a zsidók Algeriában című művében” a zsidók tekintélyes állását a francia társadalomban, értelmiségőkné, becültségőkné, tiszta erkölcsőkné és kifogástalan nobilitásuknak tudja be, Lafitte P., ki a zsidók műérzékét magasztalá, Alphonse de Candolle, a híres Aug. de Candolle botanicus fia, ki azt óhajja, hogy „bárha csak valamennyi keresztény olyan volna, mint a zsidó általában”. (A tudományok és tudósok történelme cz. művében). Huet F., ki azt állítja (Vallásos forradalom a 19. században), hogy a keresztények nem vonhatják meg a zsidóktól az elismerést, hogy a moralis, vallásos és társadalmi forradalmat, az emberiséget ők mozgatták meg. Ily értelemben nyilatkoznak férfiak, kik az evangélium tanát nem egy Stöckertől, hanem egy Nicolas Michel, egy Laurent, egy Lacordaire, egy Abbé Bertolio, egy Jaques Saurin s hasonló fenkölt szellemektől hallották, s dicsőséget egy Salverte és Periere nem az utcán s nem kapával vívtak ki, hanem a francia kamrában a zsidók elismerése által.

Áttérve az alkotmányosság hazájába, a felvilágosodott szellemek egész sorára akadunk, kiknek az ujabkori antisemita barbarizmusról csak egy szavuk van, „szégyenletes és a kereszténység jó hírére kártékony és ártalmas”; így nyilatkoztak egy nyilvános, ezerekre menő

meetingben Lord Shaftesbury, a londoni püspök, az oxfordi püspök, Manning bíborsnok, Lord Haldon, Lord Stanley, Lord Arthur Russel, Sir Arthur Orvay, Mr. Lawrance, Lyulph Stanley, Mr. Bryce s. a. t. parlamentári tagok; továbbá Farrar, Capel, Martineau, Blunt, Spurgeon s. a. t., kanonokok. (L. Angol főpapok és államférfiak nyilatkozatai a zsidó kérdéssel kapcsolatban, melléklet a Jeschurun című folyóirathoz, II. évsz.)

Olaszország, mely egységét kivívta az antisemitizmus boldogságos „kérdése” nélkül is Könyves Kálmánal tartja, hogy „boszorkányokról, melyek nem léteznek, nem lehet szó”. Hanem a „Civilla Cattolica” mégis szükségét érezte annak ki nyilatkoztatására, hogy az „ugy nevezett zsidó kérdés” tisztán gazdasági kérdés, miből az következik, és a „Magyar korona” egyik utóbbi száma is feljogosít e feltevésre, hogy az ugynevezett antisemitizmus mint a „keresztény társadalom” kérdése — humbug.

Dr. Klein Mór.

Pályázat.

A győri árva alapítványoknál az 1883-4. tanév kezdetétől következő ösztöndíj állomások jöttek üresedésbe, nevezetesen:

I. A győri árva kir. alapítványnál 5 állomás egyenként évi 80 fittal.

II. A győri árva Dlabács-fele alapítványnál 1 állomás egyenként évi 80 fittal.

III. A győri árva gróf Eszterházy-fele alapítványnál 1 állomás évi 80 fittal.

Ezeknek betöltésére pályázat hirdetik következő feltételek és megjegyzések mellett:

A győri árva kir. alapítványbeli, ösztöndíjakra szegény kath. vallású jó előmenetellel iskolába járó, vagy inaskodó árva fiúk és leányok pályázhatnak.

A Dlabács-felekre, az illető rokonok, a gróf Eszterházy-felekre pedig uradalmi könyvvivő szanisztiek és ezek után gazdasági tisztviselők és szolgák árva gyermekei, különösen a convertita árva fiúk vagy leányok pályázhatnak elsőbbséggel.

Az e részbeni pályaműveket a győri árva kir. alaphelyi alomásokkal illetőleg Nögall Károly győri püspöki helynökhez mint az alap igazgatóhoz, a Dlabács-felekre nézve Zsolna város tanácsához Trencsénmegye utján, a gróf Eszterházy-felekre nézve pedig gróf Eszterházy tatai uradalmához Tatra, Komárommegye utján, mint illető parafogókhoz címezendők és az illető tanítási igazgatóságnál, hol a pályázók jelenleg tanulnak, vagy az illető megyei és városi közönségnél 1884. évi február 25-ig mint ezenel kintüött határidőig nyújtandók be.

A benyújtandó pályaműveket következő kellekkel szerelendők fel.

1. A legközelebb lefolyt 1882-3. tanévről szóló iskolai vagy az inaskodási előmenetelről szóló mestri bizonyítvánnyal.

2. Az eszedő szülőnek polgári és vagyoni állapotáról és netani érdemeiről, testvér tagjának létszámáról, valamint arról is, élvez-e eszedő vagy egyik testvére ösztöndíjt, és mily alpból, hatóságilag kiállított hiteles okmányokkal. A gyermekek egyenként névszerint és koruk szerint kimutatandók.

3. A kereszt levéllel és az eszedő atyjának vagy mindkét szülőjének halálát igazoló bizonyítvánnyal.

4. Megjelendő a pályaműveben azon kir. pénzár, a melynél a folyamodó adományozás esetében az ösztöndíj illetményt felvenni kívánja.

5. A Dlabács- és gróf Eszterházy-feleknél a fennkelt egyéb kellekeket illetőleg a leszármazási viszonyokat igazoló okmányokkal. Az eképen felszerelt pályaműveket az illető tanítási igazgatóságok és megyei vagy városi hatóságok által és pedig az előbbiek részéről vagy közvetlen, vagy a tanterületi főigazgatóságok utján, az utóbbiak részéről pedig közvetlen 1884. évi március 15-ig a fennevezett pártfogókhoz, a minősítvényi táblázatok kíséretében eljuttatandók, hogy az utóbbiak által a kijelöltési javallatok legalább 1884. évi április 15-ig előterjeszhetők legyenek.

Végül megjegyeztetik, hogy az adományozott folyamodók, ha fiúk, a nyert ösztöndíj titánidejük vagy inaskodásuk tartására, ha leányok, férjhez menetelükig vagy anyagi állapotok másképp kedvező megváltozásig, legfeljebb azonban éltük 24 évének befeljeitig élvezendik.

A fent kintüött határidő eltelte után vagy az illető tanítási igazgatóságok mellőzéseivel közvetlen a vallás és közoktatási m. kir. miniszteriumhoz benyújtott kérvények egyszerűen vissza fognak utasítottani.

Budapest, 1883. évi december 3-án.

Vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumtól.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Engedje meg, hogy ily későn kopogtatok szerkesztő uramhoz cikkek közlését kérem. Oka ennek, hogy a tárgyhoz tartozó egyes adatok birtokába csak most juthattam.

Katalin napja szorosan véve egyszersmind berekesztője — egyidőre — az estéli táncmultságoknak, s csak a következő év mindenképpől várt farsang nyitja meg azoknak a béli-

termek ajtajait. E nap előhírnöke a már beállott karácsonyi bűjtnek, a midőn is a jó keresztény mama és a kedves leánykaja az egyház bűjji jelvényit követi, egyszerű kék színt ruhát öltve, hátterbe szorítja éppen egy a bali atlaszt mint a legegyszerűbb utcai tolettet.

Én is, mint a duplán meghívottak egyike, különös okok miatt, részt vettem ezen szolid és családi jellegű estélyen. Az e célra berendezett terem tért nyitott a kis számban levő, de válogatott közönségnek. A cigányzene nyitánya a csárdás, fölviányozta a mulató közönséget ugyanígyra, hogy a „hejre Kati és három a tánc” amugy isten igazában lejtett.

A jelenvolt hölgykorszor nevei közül kimagaslott Grób Stefania k. a. N.-Beeskerek-ről. Kedves alak, művelt hölgy. Nem annyira szolid tolettje, mint női egyéniségének ritka disze a majdnem sarkig erő vastag telkeresben alomló haj ragadta meg a közönség figyelmét. Ott látjuk továbbá Grób Alajosné, Fodoré, Pechiné, Ulrichné (St.-Mihály) ő nagyságait Verseczről, Fischer Mária k. a., Thur Fáni és Mari nővérek, Jankovics D. k. a., Radmanovics J. k. a. Dobriczáról stb. A táncvizsgálat jó jellegű öltözött a jelenlévőkön, a kiket csak a hajnalpírja bírta az elosztatásra s midőn berekesztőül a cotillon lejtett, melynek befejezte után a jelenvők maradására emlékeket víve magukkal, eltávoztak.

Nagyon megütözttem, midőn ezen kerület legtekintélyesebb egyénével eszmeeserőt váltva, megtudtam, hogy Alibunár „Vöröskereszt főkegyellett” nem rendelkezik. Nem célozom itt foglalkozni a tulajdonképmi okokkal, a melyek ennek nemlétezését eredményezte, csupán azt csudálom, hogy egy oly község, mint Alibunár, a hol — arányosítva a többi községekhez — az intelligencia s az ügybarátok nagyobb számban vannak, ezen nélkülözhetlen humanus intézmény nem lépett életbe. Nem akarom elbínni, hogy ha az értelmiség közül, egy is ezen philanthropicus intézményt kezdeményezné, nem hozna bokrös érdemeket a jótékonyaság terén.

De ennél sokkal szomorúbb adatra bukkanom, s ez az ottani iskolagy. Ide nem érve az állami elemi népiskolát, a községi kritika alúlik. Egyik kartersam keresére megtekintetem azt a helyet, a melyet iskolának és tanítói laknak alkalmaztak. Ezt az épületet, ha már annak is kell neveznem, a szó teljes értelmében egy roskadozó felhőn levő vert sárból épített kunyhó. Egy ilyen akölt iskolának alkalmazni annyit tesz mint palczát törni a legszentebb intézmény, a népoktatás létezése fölött. Itt megszűnik minden elnézés, ha valahol igen, úgy itt a vizsgálat megindításnak okvetlenül helye van. Belpöve a tanteremben, ez nem egyeből egy kis búvó lyuknál két ablakocskaival, a melynek hasadéka ki és besétal a tel csipős szele. Az egész tanterem olyan nagy, hogy benne három légya alku pad foglal helyet. A fűtő agyagkemence akkora, hogy a tanteremhez arányosítva egy negyedét képezi s azon egész hosszán akkora hasadék, hogy az egész konyalmesen fut ki és be. Aztán a kemencében tüzet is raknak, a hasadékon pedig befűstöl, következésképpen a tanteremben — mondja a tanító — „kód előtem, kód utánam.”

A tanító szobácskaja ehhez hasonló. Ugy az iskola, valamint a tanítói lak, frissen hányt poronddal van beverve, melyen az egyének lábelle egész lenyomatát láthatni. A tanítónak elbeszélése szerint a közegészségügyi bizottság ezen épületet megvizsgálta és teljesen használhatatlannak találta, utasítván a községet új iskola épület gondoskodásáról. A tanító pedig, mivel a neki kijelölt szobácskában nem lakhat, a tanügyi és politikai hatóság oly lelketlen, hogy tanítói lakról nem akar gondoskodni esetleg a tanítót lakbérrel ellátni, ez kényszerítve van arra, hogy az amugy is csekély fizetésének 1/3-át lakbérre kell fordítania.

Ily állapotok hallatára nem a szájalom de a harag futotta át egész váloomat s kételkedtem, vajjon létezik-e iskolai és községi hatóság s ha igen, van-e lelkiismerete, egyéni érzete akkor, a midőn behunyt szemmel képes ily nyomorúságos állapotokat megtörni?

A mint értesültem, hogy az iskolai alap 7-8000 fti, de hogy ezen alapot ki manipulálja és ki ellenőrzi, azt nehezen mondhatom, mert erről nem hiszen, hogy tudomása volna magának az iskolászeknek sem. Ha ez igaz, akkor nem marad egyeből hátra, mint az iskolai felsőbb hatóság közege kufassa az okot s az iskolai hatóságok a reá bebizonyult vétkes hanyagságért a kellő fegyelmi eljárással megbüntetni. Csak is így fog a tanmenet a maga kerékvágásba haladni, s akkor, ha tisztítva lesz a tér azon anyagtól, a mely nem csak akadály, de határozottan kárára van az ügynek. Ha ez megtörténik, akkor az iskola nem fog sertesőnek nézni és a tanító nem lesz kénytelen róka módjára buvolyukban kuczorogni. Mert ha az tény, hogy a tanító a műveltebb osztály rétegei közé tartozik, társadalmi állása megköveteli azt, hogy az ezzel egybevágó életszükségeit, bár szerényebb módon, megféleljenek a követelményeknek, mert „Schutz dem Lehrer”!

A mi pedig a „Vöröskereszt-egylet” illeti, befejezől csak azt akarom megjegyezni, hogy ha ezen humanus intézmény élén Fodor járásbíróé ő nagysága állna, azon biztos tudatban vagyok, hogy az egylet legrövidebb idő alatt virágozna s a jótékonyaság ezen mezején érett gyümölcsöket teremne, fölfeve, hogy ennek lefolyása idején az intézménynek élnek s háttérbe szorítják az itt is uralgó személyes surlódásokat. Adja isten, hogy

ohajom Alibunáron közösjája s tényleg létezőnek vállalják. A viszontlátásra az első „Vöröskereszt-egylet” báljára Alibunárról!

Maradok az igen tisztelt szerkesztő urnak kész szolgálja

Előfizetési felhívás

„TORONTAL”
1884-ik évi I-ső negyedére.

Tisztelttel felkérjük előfizelőinket, hogy megrendeléseiket minél előbb megenni sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldésében fennakadás ne történjen.

Az előfizetési pénzek egyszerű postautalvánnyal a „Torontal” kiadóhivatalához (Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájába) címzendők.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 6 fti — kr.
Fél évre . . . . . 3 fti — kr.
Negyed évre . . . . . 1 fti 50 kr.
Nagy-Becskek, 1883. decz. hó 20-án.

A „Torontal” kiadóhivatala.

HIRHARANG.

* Nemes adakozás. Steiner Mihály úr kedves leánya férjhezmenetele alkalmából f. hó 16-án alólítottál 50 ftiot oly célból tett le, hogy abból vallaskulcsból nélkül a helybeli szegény iskolás gyermekek labell és teli ruhával ellátassanak. — Az adományozott összeg a jelzett célra leendő fordítás végett, az iskolágyermek barát egylet pénztárnokának, Baden Károly urnak adatott át. — Fogadjon nemes adományait a segélyezendők nevében halás köszönetemet. Az adományok miként lett felhasználásáról annak idején számadás tételik. — Kelt Nagy-Becskek, 1883-ik évi december hó 18-án. Kulifay Lajos, polgármester.

* Mennyibe kerül minden egyes főgymnas. tanuló oktatása a patronátusnak? Átlag egy-egy tanulóra évi 46 fti 50 kr. költség esett az 1882-3. tanévben. Ezen kiadások fedezéséhez járult N.-Beeskerek városa és Torontal megye 12564 fttal, a kegyestanítórend pedig 1820 fttal. A különféle muzeumok és könyvtárak felszerelése, fűtés, irodai költségek, nyomtatványok stb. a tandíjakból fedeztetik. Az alsó négy osztály után befolyt tandíjból 280 fti 78 kr. maradék a varoshoz lett beszállgatva, a felső négy osztály összes 912 fti tandíja a főgymnasiumi alaphelyzetét el. A tandíjak tehát a fenti 46 fti 50 kr. hiányát betudva. — Érdekes volna tudni, hogy átlag mennyibe kerül a szülőnek egy tanuló iskolázatása évenként.

* Hangverseny. Kedden f. hó 18-án a casinói helyiségben a helybeli zenegylet által megtartott jótékony célú hangverseny — tekintetbe véve az előtte való napon megtartott és a helybeli jótékony-nőegylet által rendezett táncmulatságot, meg a bókáig érő, a havazástól elődeztett sarat — egészen jól sikerült, s tudjuk, hogy az itt levő t. vidéki vendégeink igen kellemesen szórakoztak a kedélyes és élvezetes estélyen. A műsor megoldott kintünné s következő közreműködő urakat tartjuk, jó készségükkel fogva, érdemeiknek kiemelni: Kürschner, hegedűs; Binder testvérek, klarinettosok; Gajdusek és Haidegger Ö., fuvolások és dr. Haidegger, jeles viola játékos. — A hangverseny bruttó jövedelme 147 fti. Felülfizettek: Gróf Csekonic Endre 9 fti, Kis Elemér 4 fti, B. Duka 4 fti, gróf Karácsonyi A. 4 fti, Daniel József 4 fti, Tallian Jenő 4 fti, Zsirus József 2 fti, Hirtenstein M. 2 fti, L. Kürschner, Dr. Haidegger, Reiter O., Hirtenstein J., J. Kürschner, E. Haidegger, Babics, Fendler, Franz J. L., Sladecik, Papik, Daniel J., Tallian B., Tallian J., Daniel P., Rónay J., N. N., Dr. Stassik, Hertelendy Imre, Poroszkay B., Dr. Binder, Dr. Binderné assz., Haller, N. N., Bakalovich A., Vincetich E., egyenként 1 fti. — Fogadják a nemes adakozók a jótékonyaság nevében leg-hőbb köszönetünket.

* Mária Valéria főhercegnő nőegyleti védnök. A szegszárd-tolnamegyei nőegylet felajánlott végnökségét Mária Valéria főhercegnő elfogadta. A nevezett jótékony nőegylet ennek folytán elhatározta, hogy a főhercegnőnek köszöndíratot fog ez alkalomból küldeni, és ez irat mellé a nőegyletnek rövid vázlatos történetét fogja mellékelni.

* Felhívás. Miután az 1885. évi budapesti országos kiállítás bejelentési határideje folyó évi december hó 31-én lejár — az ezen időn túl érkező bejelentések 10%-kal magasabb tédíjt lesznek kötelesek fizetni, emiért felhívjuk nagy és kis iparosainkat, miszerint bejelentéseiket, amennyiben még meg nem történt volna, minden halogatás nélkül tegyék meg és a bejelentő ivatek az alulírt helyi bizottsághoz küldjék be, mely egyszersmind minden kívánt felvilágosítást és utbaigazítást megadni kész. — Egyuttal tudomásra hozzuk a temesvári kereskedelmi és iparkamara kerület iparosainak, hogy a temesvári kereskedelmi és iparkamara az országos kiállítás céljára 1000 forintnyi összeget állított be 1884. évi költségvetésébe oly célból, hogy abból a kamarai kerület vagy ontalan és segélyro szorult iparosainak a kiállításban való részvétel lehetővé tétessék, vagy megkönnyítettessék. — Azon iparosok tehát, kik a kiállításban részt venni kívánának és a kereskedelmi és iparkamara segélyt igénybe venni óhajtják, forduljanak a kiállítandó tárgy megjelölése és a kívánt segély összegének kiutaltatása mellett a temesvári kereskedelmi és iparkamardhoz. — Temesvá-

rott, 1883. december 14-én. A temesvári kereskedelmi és iparkamara iparosztálya és temesvári helyi kiállítási bizottság.

* Tanfolyam a lokomobil és cseplőgép kezelők számára. A földművelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által a budapesti állami közép-tanodában a lokomobil és cseplőgép kezelők számára rendezett harmadik tanfolyam a jövő 1884. évi január hó 14-ik napján fog megnyitni és április hó végéig tart. — E tanfolyamon a gőzmozdony (locomobil) és a különböző cseplőgépek szerkesztése és kezelése fog tanítani. — Tanulókat felvétetnek a 20. életévüket betöltött önálló lakatosok, kovácscsok s a különböző gepgyárak főbb munkásai; továbbá géptulajdonosok, okleveles gazdák valamint oly gazdák is, a kik a természetrajzi tudományokból annyi ismerettel bírnak, hogy a tanfolyamot kellő sikerrel hallgathatják. — A földbirtokosoknál és uradalmakban alkalmazott azon kovácscsok és géplakatosok, általában azok, a kik már lokomobil és cseplőgép mellett foglalkoztak, előnyben részesülnek. — A belepöktől kivántatik erkölcsi bizonyítvány és az, hogy irni s olvasni tudjanak. A beiratások az intézet helyiségében (VIII. bodzafutca 28. sz.) f. é. december hó 23-ik napján kezdődnek s jövő évi január hó 14-ik napjáig a köznapokon este 6 órától 8-ig, vasár- és ünneppokon pedig délelőtt 8 órától 12-ig tartanak. Videkiek a tanfolyam megkezdésének napjáig beiratás végtelvében is jelentkezhetnek. Az állami közép ipartanoda igazgatósága.

* A szabadság szoborra. melyre a főváros hatósága indította meg a gyűjtéseket, eddigelé 76,043 forint gyűlt be, a miből 3514 ftinyi kiadás volt, tehát most 72,529 fti van. Az eredmény nem olyan, mint a minőre számítottak. Hátra van még, hogy a budai honvéd-emlék javára begyűlt összegnek szintén felhasználhatók-e e célra, de a budai honvéd-egyletek még nem nyilatkoztak. A gyűjtéseket folytatják.

* A közös költségek. A delegációk által megszavazott költségek a szentesített törvény szerint következők: Rendes kiadás 106,975,447 fti, rendkívüli 8,141,375 fti és a közösen fedezendő összes felekezlet 115,116,822 ftiot tesz. Ebből a magyar korona országai által viselendő költség összege 30,788,878 fti. A Boszniában és Herzegovinában, továbbá a Lim területén levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1884. évi rendkívüli kiadásából minket 2,259,858 fti terhel. A póthitelekkel viselünk 257,905 ftiot. Ezek szerint az 1884. évi magyar költségvetésben közös költségek címe alatt együtt felveendő összeg 33,336,642 fti.

KÖZGAZDASÁG.

Heti jelentés a budapesti gabna-tőzsdéről.

Budapest, december 15-én.
(Steiner József és társa termény-, gabona- és bizományi czég jelentése.)

Amerika és az európai mérvadó piacok befolyása alatt a hangulat napról-napra szilárdabb. Az árak bár csendesen, de fokozatosan emelkednek élénk forgalom fejlődése mellett.

Buza 20 krral emelkedett. Mai árjegyzéseink: Tiszavidéki, pestmegyei és fehérmegyei 78-79 kilogr. 10-10, 10-20, 79-80 kilogr. 10-30-10-50, 80-82 kilogr. 10-60-10-83; bányási 15, északmagyar 40, üszögös fajok még további 40-50 krral olcsóbban fizetnek. Tavaszra 9-67, őszre 10-17.

Rozs 10-11, emelkedett, közepes 7-11, elsőrendű 7-40, oláh 6-80-6-90.

Árpa szilárd, takarmány 6-90-7-20, malata 7 fti 25 krtól 8 ftiig, sörfőzdei 8-50-9-10.

Tengeri szilár, 6-00-6-15 kelt. Február szállításra Zombolyán 5-40, majus és junius 6-38. Cinquantin Csabán 6-40, Orosháza 6-30.

Zab szilárd, 5-80-6-75 minőség szerint. Tavasz határidőre 6-50.

Bab lanya. Dunavideki 9-10 fti, erdélyi 9 fti 25 krtól 9 fti 75 krig, barna 9-50-10-10, tarka 7 fti, törpe 12-25.

Repce emelkedő. Káposzta 17 fti, aug. szept. csendes 13-14.

Vadrepce szilárd, 7-25-7-50. Kendermag szilárd 13 fti. Lennmag 12 fti.

Köles 4-5-75, oláhországi 6-30-6-60.

Köleskorpa zsákosztul 2-35 fti takarmány czélokra kapható.

Vetni való finom 82 kilos tavaszbuza 11 fti. Székely tengeri 16 fti kelt.

Takarmánybukkony (buzából trieurözött) 3-20, vetni való 8-50, zabbal kevert 7-75.

Kása zsákosztul 10-50-11-11 fti.

Burgonya 2-30-2-50 kelt. Piros héjú, sárga béjú ugynevezett „róssaburgonya” állomásokon, külföldre 1-70-2-30 kelt.

Pénzüleget 5 kamatra nyújtunk ügyfeleinknek beraktározott árúkra és feladasi vévényekre. Az előleg minden városban felvehető, hol pénztézet létezik.

Zsákkölcsöndíjt hetenkint, darabonként 1/2 krt számítunk hozzánk küldendő árúhoz.

Közraktári illeték átmeneti forgalomban 100 méter-mázsá után: az osztr. államasut közraktáraiban 5-25, fővárosi közraktárakban 7-05.

Szerkesztői üzenet.

Lukácsfalva és Elisenhain község részéről ismét az iránt emeltett panasz szerkesztőségünknek, hogy a részükre kiküldendő „Torontal” című megyei közlönyt, vagy 6-7 hete óta már, szerdán-estűrtőnkön szokták megkapni. Mindeztuna pedig a „Torontal” a kiadóhivatal által rendszeren pénteken reggel adatik fel a postára, ily esetben a baj orvoslásáért a helybeli postafőnökséget kérjük fel, s reményljük, hogy e kérésünknek sikere is leendő.

Felölös szerkesztő: Lauka Gusztáv.
51*

Árlejtési hirdetmény. (396-3.3)

A megye tekintetes alispáni hivatalától kelt rendelettel a n.-becskerek-pancsovai megyei uton Tomasovác mellett roskadozó karban lévő temesi hid helyreállításának biztosítása végett árlejtést rendelt el, mely alulirt szolgabírói hivatal helyiségében 1883. évi **december hó 27-én**, délutáni 3 órakor fog megtartani.

Az arra engedélyezett költség összeg 1190 frt 37 kr. Vállalkozni szándékozók azon értesítéssel hivatnak meg, miszerint ezen versenytárgyalásra 5%-os bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg, vagy pedig zárt írásbeli ajánlataikat szabályszerűen készítve, 50 kros bélyeggel, valamint szintén 5%-os bánatpénzzel ellátva (mely állhat készpénz vagy allampapírokból) az árlejtést megelőző nap, az az december hó 26-án, délelőtti 12 óráig ide nyújtásuk be. E határidőn túl beérkező ajánlatok felbontatlanul fognak illetőknek visszaadani.

Az ajánlatban a fenti költségből leendő %-os árelengedés számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Az ajánlatban határozottan kitéendő, hogy ajánlkozó az építés helyi körülményeit, az építési feltételeket és műszerevényeket s a t. teljesen ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

A végbeviendő ács és vasmunkálatok előmenete s költségvetése, általános és részletes építési feltételek és a szerződés mintája az alulirt szolgabírói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Antalfalván, 1883. évi november hó 17-én.

Iszakovits Milan,
szolgabíró.

Árlejtési hirdetmény. (395-3.3)

A megye tekintetes alispáni hivatala f. évi szeptember hóban 21167. sz. a. k. rendelettel a Jarkovacz mellett roskadozó állapotban lévő fahid helyreállításának biztosítása végett árlejtést rendelt el, mely alulirt szolgabírói hivatal helyiségében, 1883. évi **december hó 27-én**, délelőtti 10 órakor fog megtartani.

Az arra engedélyezett költség összeg 907 frt 57 kr. Vállalkozni szándékozók azon értesítéssel hivatnak meg, miszerint ezen versenytárgyalásra 5%-os bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg, vagy pedig zárt írásbeli ajánlataikat szabályszerűen készítve, 50 kros bélyeggel, valamint szintén 5%-os bánatpénzzel ellátva (mely állhat készpénz vagy allampapírokból) az árlejtést megelőző nap, az az december hó 26-án, délelőtti 12 óráig ide nyújtásuk be. E határidőn túl beérkező ajánlatok felbontatlanul fognak illetőknek visszaadani.

Az ajánlatban a fenti költségből leendő %-os árelengedés számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Az ajánlatban határozottan kitéendő, hogy ajánlkozó az építés helyi körülményeit az építési feltételeket és műszerevényeket s. a. t. teljesen ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

A végbeviendő munkáról szóló előmenete s költségvetése, általános és részletes építési feltételek és a szerződés mintája az alulirt szolgabírói hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Antalfalván, 1883. évi november hó 17-én.

Iszakovits Milan,
szolgabíró.

Árverési hirdetmény. (410-1.1)

Bassahid község területén gyakorlandó vadászat jogának 1884. évi január hó 1-től számítandó és egymás után következő hat évre leendő bérbeadása céljából a nyilvános árverés e folyó 1883. évi **december hó 23-ik** napjának, d. e. 11 órakor, Bassahid község házában fog megtartani.

A kikiáltási ár 40 frt és a bánatpénz annak 20%. Az árverési feltételek alólírottánál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Bassahidon, 1883. évi december hó 17-én.

Jankovits Sándor,
községi előjáró.

Árverési hirdetmény. (408-1.1)

Bassahid község területén kimérendő italmennyiség után fizetendő mérési illeték (Accise) szedése jogának 1884. évi január hó 1-től számítandó és egymás után következő három évre leendő bérbeadása céljából, a második nyilvános árverés e folyó 1883. évi **december hó 21-ik** napjának, délelőtti 10 órakor, Bassahid község házában fog megtartani.

A kikiáltási ár 3406 frt és a bánatpénz annak 10 százaléka.

Az árverési feltételek az e község előjáróságánál, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az 50 kros bélyeggel és a bánatpénzzel ellátott netáni írásbeli ajánlatok, a melyekben kitüntetendő, hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és azoknak magát legkötelezőleg aláveti, az árverés megkezdése előtt az alólírottánál átadhatók.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Kelt Bassahidon, 1883. évi december hó 16-án.

Jankovits Sándor,
községi előjáró.

Árverési hirdetmény. (403-3.3)

Oppova községnek italmérségi joga 1884. évi január hó 1-től kezdve egy, esetleg három évre, folyó évi **december 23.** napján tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adni azon megjegyzéssel, hogy írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak s hogy az erre vonatkozó feltételek e községi hivatalnál naponta a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Oppován, 1883. évi december hó 2-án tartott községi előjárósági gyűlésből.

Joánovits István, Okánovits György,
jegyző. bíró.

Előfizetési felhívás

GAZDASÁGI MÉRNÖK

czimű

mezőgazdasági és műszaki hetilap

1884. évi nyolczadik évfolyamára.

Szerkeszti és kiadja: **Gonda Béla** min. fölmérnök, műegyetemi m. tanár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX. kerület, Csillag-utca 8. szám.

A **GAZDASÁGI MÉRNÖK** célja: a mezőgazdasági és műszaki ismeretek terjesztése, különös tekintettel hazai viszonyainkra és a gyakorlat igényeire.

Tartalmát képezik, rendszeren:

Vezércikkek, melyekben a felmerülő gazdasági és technikai kérdések beható és szakavatott méltatást találnak. Ismertető cikkek, 1) a növénytermelés, talajjavítás (különösen a vízlecsapolás, talajszikkasztás, alagosóvezetés, földöntözés) gazdasági építéset, gazdasági gépészet, mezőgazdasági és házi ipar stb., ugyszintén.

2) az ármentesítés, vízszabalyozás, ut-, vasut- és hidépítés, mű- és középítészet, gépészet és gyáripár stb. köréből (a szükséghez mérten képekkel és szakszerű rajzokkal).

Tárca, könnyed modorban írt, általános érdekű, gazdasági vagy technikai tárgyú olvasmány.

Gazdasági szemle, melyben a bel- és külföldön felmerült legújabb gazdasági mozgalmak vannak hiven vizsztatukról szelve.

Egyletek és társulatok, mely rovat a hazai gazdasági egyesületek, ármentesítő és vízszabalyozó társulatok, gazdasági szövetkezetek s a mérnök- és építészegyesület, valamint a vasutársulatok, hitelintézetek, stb. működésének van szentelve.

Kiállítások és versenyek. E rovat úgy a belföldi, valamint a külföldi általános gazdasági és ipari kiállításokról és versenyekről mindenkor kellő tájékozást nyújt.

Hasznos tudnivalók, mely rovatban a gazdasági és műszaki gyakorlatból vett közhasznú tapasztalatok közöltenek. Találmányok. E rovatban ismertelve vannak a legújabb általánosabb érdekű és fontosabb találmányok, úgy szintén a szabadalmi ügyekre vonatkozó tudnivalók.

Irodalmi értesítő, a legújabb gazdasági és technikai művek ismertetésével.

Vegyes közlemények, a gazdasági és technikai szakma köréből vett kisebbszere közlemények és hírek.

Vállalatok. E rovat hird ad az építési és szállítási vállalatokról, árlejtések és pályázatok s azok eredményéről.

Kérdések és felvilágosítások. A lap az olvasói részéről beérkező közérdekű kérdésekre e rovatban szakavatott felvilágosítást ad.

Arcképeket és életrajzokat időnként szintén közöl a lap, a gazdasági és technikai szakma jelesebb művelői köréből.

A **GAZDASÁGI MÉRNÖK** előfizetési ára:

Egész évre 10 frt, — félévre 5 frt, — negyedévre 2 frt 50 kr. Előfizetni bármikor lehet, de mindig csak a naptári évnegyed kezdettől. A lap az előfizetés lejártá után is rendszeren küldetik, ha csak az illető vagy a lap visszaküldése által vagy levélileg nem tudatja, hogy nincs szándéka továbbra előfizetni. (390-3.3)

Figyelmeztetés.

Azoknak, a kik a **GAZDASÁGI MÉRNÖK** irányával és tartalmával közelebbről megismerkedni kívánnak, hajlandók vagyunk a lapot ez év végeig díjmentesen küldeni. Előfizetéseket az 1884. évre már most elfogadunk.

Ajánljuk lapunkat a művelt gazdaközönség, ugyszintén a mérnökök, építésszek és gyárosok, valamint az olvasó-körök és kaszinók szives figyelmébe és pártfogásába.

A **GAZDASÁGI MÉRNÖK** kiadóhivatalában megrendelhető az: „**Építési Tanácsadó**“, mérnökök és építésszek, építőmesterek és vállalkozók, földbírtokosok és gazdatisztek, általában az építkező közönség használatára. Irta **GONDA BÉLA**. Ára köve 4 frt, a „Gazdasági Mérnök“ előfizetőinek csak 3 forint.

Árverési hirdetmény. (409-1.1)

Öt öl jó széna e folyó 1883. évi **december hó 23-ik** napjának, d. e. 10 órakor, Bassahid község házában tartandó nyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett fog eladani.

Kelt Bassahidon, 1883. évi december hó 16-án.

Jankovits Sándor,
községi előjáró.

Hirdetmény. (412-2.1)

Az alólírt pénztintézetek 1884. évi január hó 1-től kezdve új betétek után 4 1/2%-nál magasabb kamatot nem fizetnek. A betéti kamatadót azonban, amennyiben a t betevő felekkel eltérő megállapodás nem létezne, az intézetek sajtójukból viselendik.

A fentkített határidő előtt, esetleg nagyobb kamatozás mellett elhelyezett betételekre nézve a 4 1/2%-nyi mérsékelt kamatláb 1884. évi márczius 1-én fog kivétel nélkül érvényre jutni.

Kelt N.-Becsckereken, 1883. évi december 18-án.

Nagy-becsckereki takarékpénztár.

N.-becskereki takaré- és előlegegylet,
mint részvénytársaság.

Torontálmegyei takaré- és hitelbank.

Károcsányi ajándék

China-ezüst- és Alpacca-árúk

GYÁRA

BÉCS, I., OPERNGASSE 2.

Legdusabb választék evő- és ital- és asztali készletek, thea- és kávé-készletekben stb.

Legrégibb gyári Jeyy Osztrák-Magyarországon 15 éves kezességel. Képes árjegyzőkönyv ingyen és bérmentve.

Károcsányi ajándék

(397-3.3)

Előfizetési felhívás

„ÁRLEJTÉSI KÖZLÖNY”

X. évfolyamára.

Egyedüli s legrégibb, tehát különösen a külföldön is a legelterjedtebb közlönye az összes magyarországi és a honi vállalkozókat érdeklő ausztriai, horvátországi, boszniai s külföldi árlejtéseknek, a melyek mindennemű műszaki munkákra, építésekre, kész áru- és mindenféle munkaszállításokra (minden szakmájú gyáros, iparos, kereskedő pályázatával) adás-vételekre, bérletekre stb. vonatkoznak s hivatalos és magán, de mindig első forrásokból meritetnek.

Kizárólagos közlönye az összes hivatalos árlejtési kiírásoknak, amelyek e szaklaphoz a legkimerítőbben közöltenek s melyek mellett ezenfelül az előfizető gyors s pontos információkat is kap kívánatra a szerkesztőségétől.

E szaklap minden számmal műszaki irodában, gyárban, ipartelepen és számhelyben nélkülözhetetlen s mindennemű hirdetésekre nézve épen elterjedtségénél fogva a legjobban ajánlható.

Előfizetési ár:

1 évre . . . . . 6.— frt.
Félévre . . . . . 3.— „
Negyedévre . . . . . 2.— „

Előfizetési pénzek és megrendelések intézendők az

„**Árlejtési Közlöny**”

kiadóhivatalába,
Budapesten, Bálvány-utca 3.

(411-12.1)

Legolcsóbb sorsjegy.

Magyar vöröskereszt-egylet sorsjegyei

1890-ig évenként 3 huzás nagy nyereményekkel.

1884 - ben három főnyeremény, mindegyik

50,000 forinttal.

A legkisebb nyeremény 6 forinttól 10 forintig emelkedik.

Ezen sorsjegyek kaphatók:

A magyar leszámítoló- és pénzváltó-banknál Budapesten,

valamint minden bank- és váltóháznál az országban.

(398-4.3)